

***Mordellaria aurofasciata* (COMOLLI, 1837) (Coleoptera: Mordellidae) w Warszawie i okolicach z uwagami o biologii gatunku**

Mordellaria aurofasciata (COMOLLI, 1837) (Coleoptera: Mordellidae)
in Warsaw and its environs with remarks on species biology

Jan TATUR-DYTKOWSKI¹, Jacek HILSZCZAŃSKI²

¹ Wąwozowa 4/17, 02-796 Warszawa; e-mail: tatur.dytkowski@gmail.com

² Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn, hilszczaj@ibles.waw.pl

KEY WORDS: Coleoptera, Mordellidae, Hymenoptera, Braconidae, biology, new records, *Eubazus lepidus*, Central Poland.

Mordellaria aurofasciata (COMOLLI, 1837) jest jedynym europejskim przedstawicielem rodzaju *Mordellaria* ERMISCH, 1950. W Polsce jest gatunkiem rzadkim, umieszczonym w Polskiej Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych z kategorią EN – narażony (PAWŁOWSKI i in. 2002). Wykazywany dotychczas z 4 krain: z Beskidu Wschodniego – okolice Przemyśla (BURAKOWSKI i in. 1987) i Pogórze Dynowskie (TWARDY 2012), z Wyżyny Lubelskiej – Kazimierz Dolny (BOROWIEC 1996), z Puszczy Białowieskiej (BOROWSKI 2001, BYK 2001, BYK i in. 2006) oraz z Niziny Mazowieckiej – Puszcza Kampinoska (MARCZAK i MASIARZ 2013).

Gatunek odnaleziono na dwóch nowych stanowiskach na Mazowszu:

- EC07 Warszawa, rez. Las Natoliński, 10-12 III 2020, 4 exx., wyhodowane z martwego pnia czeremchy zwyczajnej *Padus avium* MILL. o średnicy 6 cm, pozyskanego 7 II 2020, leg. J. TATUR-DYTKOWSKI.
- DC97 Falenty, rez. Stawy Raszyńskie, II 2015, 2 exx., wyhodowane z gałęzi jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior* L. o średnicy 20 cm, pozyskanej 30 I 2015, leg. J. HILSZCZAŃSKI.

Takson podawany był dotychczas z głogu, jabłoni i leszczyny (BOROWIEC op. cit.). Chrząższe wyhodowano z czeremchy zwyczajnej *P. avium* oraz z jesionu wyniosłego *F. excelsior* – nowych roślin żywicielskich gatunku. Martwy, stojący pień czeremchy, z którego otrzymano imagines, znajdował się w miejscu zacienionym w środowisku wilgotnym. Drewno było częściowo twarde w przekroju (od wewnątrz), a częściowo ulegające rozkładowi od zew-

nątrz. Otwory wylotowe po wygryzieniu się osobników dorosłych znajdowały się w zagrybionej, butwiejącej warstwie, co jest charakterystyczne dla Mordellidae. W powierzchni korowiny wydrążone były również starsze otwory, tak więc najpewniej w materiale żywicielskim może rozwijać się więcej, niż jedna generacja chrząszczy. Podobny sposób rozkładu cechował gałąź jesionu ze stanowiska w Falentach. Była martwa i częściowo zagrybiona, zwłaszcza od zewnątrz. Leżała na ziemi w cieniu, na skraju jesionowego, starego zadrzewienia liniowego zlokalizowanego nad ciekim wodnym.

M. aurofasciata zasiedla zarówno pnie drzew stojących, jak również martwe drewno przez dłuższy czas zalegające na ziemi. Chrząższe prowadzą wyjątkowo skryty tryb życia. Preferują siedliska wilgotne, przeważnie zacienione. Nie odwiedzają kwiatów, przy czym ich obserwacje w terenie są bardzo sporadyczne, co przekłada się na powszechnie przyjętą rzadkość gatunku.

Z obserwacji autorów wynika, że hodowlom Mordellidae często towarzyszą mączelkowate (Hymenoptera: Braconidae), będące parazytoidami różnych grup owadów. Z materiału zebranego w Lesie Natolińskim w Warszawie w tym samym okresie, co chrząszcze wyhodowano błonkówkę *Eubazus lepidus* (HALIDAY 1835) (Hymenoptera: Braconidae) (leg. J. TATUR-DYTKOWSKI, det. K. VAN ACHTERBERG), która prawdopodobnie poraża larwy *M. aurofasciata*. Dotychczas *E. lepidus* podawany był jako parazytoid rodzajów *Hylobius*, *Pissodes* (Coleoptera: Curculionidae), jednakże nigdy wcześniej nie był wiązany

z przedstawicielami rodziny Mordellidae (K. VAN ACHTERBERG – inf. ustna).

Stanowisko pierwsze jest zamknięte dla ruchu pieszego, a wstęp możliwy jest jedynie za okazaniem przepustki. Jednocześnie objęte jest ochroną rezerwatową oraz siecią Natura 2000 – PLH140042 „Las Natoliński”. Stanowisko w rezerwacie „Stawy Raszynskie” jest ogólnodostępne i zlokalizowane przy ścieżce.

Autorzy dziękują profesorowi Kees VAN ACHTERBERG’owi za oznaczenie parazytoidea.

PIŚMIENNICTWO

- BOROWIEC L. 1996: Mordellidae. Miastkowate (Insecta: Coleoptera). Fauna Polski, **18**: 1-191.
- BOROWSKI J. 2001: Próba waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej na podstawie chrząszczy (Coleoptera) związanych z nadrzewnymi grzybami. (ss. 287-317) [W:] A. SZUJECKI (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. SGGW, Warszawa.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987: Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, Część 3. Katalog Fauny Polski, **23**, **14**: 1-309.
- BYK A. 2001: Próba waloryzacji drzewostanów starszych klas wieku Puszczy Białowieskiej na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy (Coleoptera) związanych z rozkładającym się drewnem pni martwych drzew stojących i dziupli. (ss. 333-367) [W:] A. SZUJECKI (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. SGGW, Warszawa.
- BYK A., MOKRZYCKI T., PERLIŃSKI S., RUTKIEWICZ A. 2006: Saproxylic beetles – in the monitoring of anthropogenic transformations of Białowieża Primeval Forest. (ss. 325-397) [W:] A. SZUJECKI (red.): Zooindication – based monitoring of anthropogenic transformations in Białowieża Primeval Forest. SGGW, Warszawa.
- MARCZAK D., MASIARZ J. 2013: Rzadkie gatunki chrząszczy saproksylicznych (Insecta: Coleoptera) Kampinoskiego Parku Narodowego. Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody, **32** (2): 73-84.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: Coleoptera Chrząszcze. (ss. 88-110) [W:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- TWARDY D. 2012: Nowe stanowiska *Mordellaria aurofasciata* (COMOLLI, 1837) (Coleoptera: Mordellidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **31** (3): 206.

Wpłynęło: 27 lipca 2020
Zaakceptowano: 3 września 2020